

KONSTANTIN
PRESLAVSKY
UNIVERSITY
SHUMEN

ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
“ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ”

ФАКУЛТЕТ ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

на специалност

БЪЛГАРСКА ФИЛОЛОГИЯ С БИБЛИОТЕЧНО- ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И КНИГОИЗДАВАНЕ

Област на висшето образование: **2. Хуманитарни науки**

Професионално направление: **2.1. Филология**

Образователна-квалификационна степен: **Бакалавър**

Професионална квалификация: **Филолог**

Квалификационната характеристика на завършилите специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване с образователно-квалификационна степен „бакалавър”, придобили висше образование в Шуменския университет “Епископ Константин Преславски”, както и учебният план, осигуряващ тяхната подготовка, са съобразени с Наредбата за държавните образователни изисквания за придобиване на висше образование за образователно-квалификационна степен “бакалавър”, “магистър” – ПМС № 162/2002 г., Постановление 125 от 24 юни 2002 г. и с Националния класификатор на професиите (МТСП, 2010 г.)

За учителите - Инструкция № 2 /29 .07. 1994 г.

I. ЦЕЛИ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Преподаването в специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване в Шуменския университет се вписва в традициите на изучаването ѝ във всички сродни университети в страната. Същевременно обаче то има и собствена специфика, свързана с определени исторически, културни и демографски особености на района.

В образованието по специалността се поставя своеобразен акцент върху медиевистичната проблематика с оглед на културно-историческата важност на Преславското книжовно средище, както и на езиково-литературните прояви на Българското възраждане заради ролята на Шумен като един от първите центрове на възрожденската култура, просвета и книжовност. Образованието по Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване в Шуменския университет е съобразено и с особеностите на културноисторически и демографски облик на района.

1. Основна цел

Специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване за образователно-квалификационна степен „бакалавър” има за основна цел на учебния процес да подготви кадри с фундаментална общотеоретична широкопрофилна филологическа подготовка и с необходимата широкопрофилна база от теоретически и практически знания относно принципите, теориите и научните подходи в областта на библиотечно-информационните дейности и книгоиздаването; да изгради висококвалифицирани специалисти, способни да се адаптират бързо и адекватно към динамичните изисквания в сферата на хуманитаристиката и в частност на филологията, на библиотечните и информационните дейности, съответно в областта на традиционното и електронното книгоиздаване.

2. Допълнителни цели

Изграждане на специалисти, подготвени за работа в интеркултурна среда, мотивирани за непрекъснато развитие и самоусъвършенстване.

В обучението по специалността е постигнат нужният баланс между основното филологическо направление (с двата аспекта на обучение – езиковедски и литературоведски) и модула библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване. Учебният процес има за допълнителни цели да мотивира студентите и да осигури необходимите предпоставки и условия за разгръщане на потенциала им комплексно или в предпочитаната от тях област на филологическото знание, на информационния мениджмънт, а също на съвременния издателски бизнес. Завършилите специалността получават специализирани знания и придобиват практически умения, съответно овладяват комуникационни практики и компетенции за изпълнение на конкретни филологически, управленски и организаторски дейности. Обучението е подчинено на необходимостта от изграждане на аналитични и приложни специалисти, които трябва да осигурят прогресивния ход на процесите в съответната сфера, основавайки се на новостите в теорията и практиката.

3. Основни задачи на обучението

- Овладяване на широкопрофилни теоретични знания и практически умения в сферата на езиковедската и литературната наука, а също придобиване на специализирани знания за спецификата и функциите на организацията и управлението на новите информационни технологии, както и за изискванията, принципите и подходите в съвременния издателски бизнес;
- Създаване на условия за придобиване на умения за адаптивност в съответствие с изменящите се условия при реализацията на бъдещите специалисти;
- Придобиване на личностни компетенции и на умения за самостоятелна професионална работа и за работа в екип;
- Осигуряване на образователна мобилност и международна сравнимост на получените знания, придобитите способности и овладените практически умения

- Изграждане на професионално-личностни качества и формиране на желание за самоусъвършенстване, самообразование и продължаващо обучение
- Постигане на оптимална образователна среда, стимулираща професионално общуване на високо ниво и даваща възможност за творческа изява.
- Осигуряване на възможност за включване на студентите в научна и художествено-творческа дейност и научно ръководство на тяхната изследователска активност.
- Осигуряване на възможност за междууниверситетска и международна мобилност.
- Съвременно информационно осигуряване на учебния процес.

II. СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС

Преподаването в специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване за образователно-квалификационна степен „бакалавър” в Шуменския университет е съобразено с традициите и иновациите в изучаването на специалността в България и в класическите университети в чужбина. Структурата и организацията на учебния план са съобразени с нормативните изисквания, заложи в Закона за висшето образование, както и с тяхната актуализация в Правилника за организация на учебния процес в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”. Включените учебни дисциплини (като съдържание и хорариум) създават предпоставки и осигуряват възможност за осъществяването на студентска мобилност.

Преподаването в специалността се осъществява в двата учебни формата – задължителни и избираеми дисциплини.

Задължителният блок включва дисциплини, изграждащи теоретичната база от знания по лингвистика, литературознание, библиотечни дейности, информационни технологии, маркетинг и мениджмънт на книгоиздаването. Учебните дисциплини са подредени по модела на спираловидния принцип, като е търсен баланс, от една страна, между двете фундаментални филологически направления (езиковедско и литературоведско), съответно между тяхното теоретично и историческо представяне, а от друга страна – между основното специализиращо направление българска филология и допълнителния професионален модул библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване.

Неделима част от учебния план на специалността са **практическите модули**, следващи теоретичния лекционен курс. Съчетаването на лекционния курс с практикум скъсява времето за овладяване и затвърдяване на знанието и превръщането му в умение.

Избираемите дисциплини от учебния план (28 % от общия брой на дисциплините – при изчисляване на процентното съотношение се включват и 8-те процента на факултативните дисциплини) разширяват и обогатяват подготовката на студентите, като им предоставят знания по специфични актуални проблеми на науките за езика и литературата, както и на науките за спецификата и функциите на библиотечната институция, за стандартизацията на

библиотечно-информационната дейност, а също за организацията, управлението и използването на информационните ресурси, съответно за съвременните изисквания към книгоиздаването. Те изграждат у студентите умения за широк поглед към съвременната научна парадигма в тези области и социални сфери, създават условия за осмисляне на нейния приложен аспект, за тясната връзка между теоретическите и практическите знания, което прави възможно тяхното съчетаване и в двата плана, подчинени на системната зависимост между наука, образование и общество.

Избираемите дисциплини са ориентирани прагматично към теоретичната подготовка на студентите и са тясно свързани със спецификата на професионалното направление. Те са образец за научно търсене и насочват интереса на студентите към конкретна научна проблематика, а това, от своя страна, може да ги мотивира при избора на формата за дипломиране, както и при ориентиране към продължаващо обучение в следващата образователна степен.

Списъкът с избираеми дисциплини е отворен и се актуализира ежегодно.

Избираемите дисциплини се вписват в дипломата за завършено висше образование, ОКС „бакалавър”.

В учебния процес се използват най-нови технически средства за обучение и модерни интерактивни подходи, което повишава допълнително качеството на обучение и го прави адекватно на съвременните европейски и световни стандарти.

В рамките на следването си студентите от специалността могат да преминат частично обучение в друго висше училище в страната и чужбина, като дисциплините, по които са били обучавани:

- се приравняват към сходни задължителни дисциплини в учебния план
- се признават като избираеми, ако са в тематиката на направлението.

Студентите бакалаври могат да участват в извънаудиторна работа, като членуват в научни дружества, кръжоци, клубове и др., като участват в университетските научни проекти, в теренни проучвания и практики. Те могат да представят резултатите от работата си на студентските научни форуми (конференции, четения, кръгли маси) и да ги публикуват по съответния ред.

Компетенциите на студентите, завършили специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване за образователно-квалификационна степен „бакалавър”, са следните.

III. КВАЛИФИКАЦИОНЕН СТАНДАРТ

1. Област и обхват на знанията

Завършилият специалността

- има многостранна научна и научно-практическа информация в областта на теорията на езика и литературата, на библиотечните и информационните технологии, на книгоиздаването;
- е запознат с актуалните изследвания в областта на историята и теорията на съвременния български език;
- познава задълбочено историята на българската литература в контекста на историята на световната литература и култура;

- притежава специализирана осведоменост за разнообразните взаимоотношения между езика и литературата, както и за връзките им с други исторически, културни и социални феномени;
- придобива знания и умения относно принципите, теориите и научните подходи в организацията и управлението, в оценката на качеството на дейност в библиотеките, в администрирането на информационните центрове и културните институции;
- запознава се с изискванията и методите на работа в областта на съвременния издателски бизнес, получава задълбочени знания за традициите и иновациите при книгоиздаването, осмисля в теоретичен и в практически аспект възможностите и принципите за стандартизация на този тип дейности.

2. Област и обхват на уменията

Завършилият специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване трябва:

- да притежава висока общофилологическа култура, съответно добре усвоени базисни знания за информационните ресурси в съвременния свят, за новите комуникационни технологии и за библиотечно-библиографските дейности и процеси; да изгради нормативно издържани комуникативни умения и навици, приспособими към спецификата на общуването в различни социални сфери;
- да умее да съставя, редактира, аотира, реферира, интерпретира и оценява различни видове текстове;
- да притежава умения за публична речева изява в писмен и устен вид;
- да формира умения за свободно изразяване на мислите и знанията си в областта на филологията, а също в областта на библиотечно-информационните дейности и книгоиздаването;
- да умее да открива интердисциплинарните връзки между отделните факти и да ги ползва както в практически дейности, така и при научни разработки;
- да ползва компютърна техника и да прилага съвременни технически средства за обучение; да има знания в областта на съвременните системи за комуникация и информация.

3. Компетентности (знания и умения, прилагани в практиката)

Завършилият специалност Българска филология притежава следните компетентности.

3.1. Личностни компетентности:

- нагласа за поддържане на широка осведоменост за новостите в областта на езика, литературата, културата, информационните технологии, библиотечната дейност и книгоиздаването;
- изградено умение за по-нататъшно самообучение и професионално усъвършенстване;

- формирана професионална мотивираност по отношение на бъдещата професия и реализация;
- развито аналитично мислене и критична оценъчност, бърза ориентация в ситуация на свръхинформираност и многопосочност на информационните източници;
- формирана култура на общуване при спазване на общочовешките ценности и на етичните норми;
- култура за работа в екип

3.2. Професионални компетентности:

Завършилият специалност Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване трябва да има следните професионални компетентности:

- да притежава задълбочена теоретична и фактологична подготовка по фундаменталните дисциплини в областта на езикознанието, литературната наука, информационните технологии, библиотечните дейности и книгоиздаването;
- да умее да усъвършенства организацията на собствената си дейност и условия на труд, като разширява възможностите за обмяна на опит в рамките на професията си.
- да умее да прилага получените теоретични знания в практиката на лингвистичния и на литературния анализ, а също в практиката по основните библиотечно-библиографски и информационни дейности, съответно в практиката на съвременния издателски бизнес;
- да притежава висока общофилологическа култура, съответно добре усвоени базисни знания за информационните ресурси в съвременния свят, за новите комуникативни технологии и за библиотечно-библиографските дейности и процеси;
- да формира нормативно издържани комуникативни умения и навици, приспособими към спецификата на общуването в различни социални сфери;
- да притежава умения за публична речева изява в писмен и устен вид.
- да демонстрира мотивационно-ценностна ориентация, адекватна на конкретната социална среда и съобразена със спецификата на регионалната мултикултурна и мултиетническа ситуация
- да прилага познания и компетенции от различни зони на обществения живот в работата си и при работа в екип.
- да спазва нормативните, професионалните и етичните стандарти.
- да умее да работи с непрекъснато развиващите се и променящи се технологии в областта на хуманитаристиката и адекватно да променя професионалната си компетентност във връзка с изменящите се от това условия на труд
- придобиващите по желание професионалната квалификация “учител по български език и литература” студенти от специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване трябва да отговарят и на следните допълнителни условия:
- да притежават задълбочени познания по дидактика на родноезиковото и литературното образование;

- да могат да адаптират филологическите знания към спецификата на различни видове училища и образователни степени;
- да умеят да се справят с решаването на практически дидактически задачи в конкретни учебни ситуации;
- да умеят да използват съвременни, възрастово съобразени психолого-педагогически подходи;
- да умеят да преподават в класове със смесен етнически състав и с различна степен на владеене на българския език;
- да умеят да адаптират общите си комуникативни умения към специфичните условия на педагогическия дискурс.

IV. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване е широкопрофилна специалност, предназначена да подготвя квалифицирани кадри за всички области на съвременния социален живот, които изискват приложение на висше филологическо българистично образование, както и на образование в сферата на информационните технологии и на книгоиздаването.

Получилите образователно-квалификационна степен “бакалавър” **могат да се реализират** професионално в множество социални сфери: в областта на средствата за масова комуникация, в издателската практика, музейното и читалищното дело, в пресслужби и служби за връзка с обществеността, в административните служби на различни институции и звена, в сферата на рекламата, архивистиката и др. Те могат да работят като журналисти, редактори, говорители, коректори, стилисти, сценаристи, драматурзи, продуценти, музейни и читалищни деятели, административни служители и ръководители, съветници по въпросите на езика, литературата и културата и т.н.

Бакалаврите с педагогическа правоспособност **могат да работят** освен като преподаватели по български език и литература в общообразователните български училища в страната и в чужбина, така и като преподаватели във всички училища със специални профили, като преподаватели по български език в курсове за чужденци и др. Освен като учители, те могат да се реализират и като административни ръководители и експерти в сферата на средното образование.

Завършилият специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване с образователно-квалификационна степен „бакалавър” може да продължи образованието си в образователно-квалификационна степен „магистър”.

V. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА “БАКАЛАВЪР” ПО СПЕЦИАЛНОСТ БЪЛГАРСКА ФИЛОЛОГИЯ С БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И КНИГОИЗДАВАНЕ

Образователно-квалификационна степен „бакалавър” на специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване се придобива в рамките на 4 учебни години (8 семестъра) за редовна форма. Степента се придобива с 4-годишен курс на обучение – 8 семестъра, с натрупване на общо 240 кредита съгласно приложения учебен план.

ДИПЛОМИРАНЕ – осъществява се в два варианта:

Първи вариант: писмен държавен изпит по български език или по литература и уснен изпит по направлението, по което не е положен писмен изпит

Втори вариант: писмен държавен изпит и дипломна работа по направлението, по което не е положен писмен изпит.

Завършилите получават образователно-квалификационна степен „бакалавър” и професионалната квалификация „филолог”.

VI. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

- Наред с изучаването на специалността Българска филология с библиотечно-информационни дейности и книгоиздаване студентите могат да завършат и друга специалност от съществуващите в Шуменския университет като втора специалност.
- На студентите с художествено-творчески наклонности се осигурява възможност за специализирана подготовка и за творческа изява в предпочитаните форми и жанрове на словесното изкуство.
- Завършилият специалността за образователно-квалификационна степен „бакалавър” има право:
- да продължи образованието си в ОКС „магистър”;
- да получи второ или ново висше образование
- да придобие правоспособност за учител по български език и литература;
- да участва в различни форми на продължаващо образование, образование през целия живот.